

Megemlékezés Zalai Ernőről

PALÁNKAI TIBOR

Az emlékező mindig bajban van, ha egy eredményekben gazdag életútról akar kiegyensúlyozott és érdemi elemzést adni. Zalai Ernővel különösen ez helyzet. Kiváló jellemvonásait hosszan lehet sorolni, fontossági sorrendet tenni közöttük már jóval nehezebb. Talán az igényessége kívánkozik az élre, amit saját magával szemben mindig következetesen betartott. Ezt igazolják tanulmányi eredményei, amelyeket 1969-ben az Elnöki Tanácstól kapott aranygyűrűvel elismert kitüntetéses egyetemi doktori címével (Sub Auspiciis Rei Publicae popularis) koronázott meg. Oktatói és tudományos tevékenységét egyaránt ez az igényesség jellemezte. Ezt másoktól is számonkérte, ami konfliktusok forrása volt, de az elvárást aligha lehet megkérdőjelezni. 1998-ban választották a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 2004-től rendes tagjának.

Zalai Ernő a matematikai modellek és módszerek közgazdasági alkalmazásának emblemikus alakja, a Matematikai Közgazdaságtan I–II. (Akadémiai Kiadó, 2011, 2012) című kötetei alapműnek tekinthetők. Kapcsolódó műveiben felhasználta, értelmezte és számos vonatkozásban továbbfejlesztette a közgazdaságtan kiemelkedő képviselőinek eredményeit. Az általános matematikai modellek elméletét gyakorlati projektekben alkalmazta, számos nemzetközi kutatócsoport tagjaként és vezető szakértőjeként vívott ki magának tekintélyt és elismerést.

Az 1970-es évek elején Pittsburghban a Carnegie Mellon Egyetem Ford-ösztöndíjasa volt, majd 1977–1978-ban a szintén pittsburghi Duquesne Egyetemen vendégeskedett. Ezt követően 1981 és 1984 között az ausztriai Laxemburgban a Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelemzési Intézetben (International Institute for Applied Systems Analysis) kutatott, majd 1991-ben a Texasi Egyetem (Austin) vendégprofesszora volt. Az 1980-as években az ENSZ és a Világbank szakértőjeként dolgozott Kínában és Ghánában.

Zalai Ernőt kiemelkedő oktatás- és kutatásszervezői tevékenység jellemezte. Az 1980-as évektől különféle vezető pozíciókat töltött be, 1992-től 2003-ig a Matematikai Közgazdaságtan és Ökonometria (később Gazdaságelemzés) tanszék vezetője volt. 1996 és 2002 között az MTA Közgazdaságtudományi Bizottságának elnöke.

Elkötelezetten támogatta a magyar felsőoktatás megreformálását. Az 1980-as években az akkori Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem a maga reformjaival gyakorlatilag megelőzte a magyar rendszerváltást. Zalai Ernő 1986 és 1988 között az oktatás és a kutatás megújítását célzó reformbizottság elnöke volt, majd

1988 és 1991 között mint a reformokért és a nemzetközi kapcsolatokért felelős rektorhelyettes azok végrehajtásában vállalt aktív szerepet. Az egyetemen már a bolognai folyamatot megelőzően bevezették a háromszintű oktatási rendszert (alap-, mester- és doktori képzés), sőt már kritikai tapasztalatokra is sikerült szert tenni. Utóbbiakat a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság Gazdaságtudományi Bizottsága elnökeként hasznosította. Fontos szerepe volt a 2000-es évek elején a gazdaságelemzési és gazdaságmatematikai szakok kifejlesztésében.

Jelentős szerepe volt a tudományos minősítési rendszer formálásában mind a közgazdasági egyetemen, mind országosan a PhD és az akadémiai doktori cím követelményeinek kialakításában. Sokat tett e címek elismertetéséért is. A legnagyobb problémát a minősítés-kinevezés belterjes struktúrái jelentették, például az, hogy a docensi és egyetemi tanári címhez az adott intézményben szerzett PhD vagy habilitációs fokozatok is elegendőnek bizonyultak. (Japánban például komoly egyetemi professzori kinevezés aligha lehetséges amerikai vagy más rangos külföldi PhD-fokozat nélkül.) Jellemző, hogy az államfő ígérete, amely szerint akadémiai doktori cím nélkül nem fog professzori kinevezést aláírni, nem bizonyult kivitelezhetőnek. A sivár valóság ezt felülírta.

Zalai Ernő a mai Budapesti Corvinus Egyetemen a PhD-fokozatszerzési eljárás megszervezője és beindítója volt. 1992 és 2009 között az Egyetemi Doktori (és Habilitációs) Tanács elnöke, mindent megtett a fokozatszerzés magas színvonala érdekében. Hasonló szerepet töltött be országos szinten, 1996 és 2008 között az Országos Doktori és Habilitációs Tanács elnökhelyetteseként, majd elnökeként. Kiemelkedő szerepet játszott az MTA doktori rendszerének megújításában, a követelményrendszerek kidolgozásában és az egységes gazdaságtudományi doktori akadémiai doktori testület kialakításában. Az MTA Doktori Tanácsában a szigorú követelményrendszer érvényesítésével kivívta a közgazdaság-tudományi terület tekintélyét, és sikerrel oszlatta el az élettudományi vagy műszaki tudományos területek hagyományos fenntartásait a társadalomtudományok komolyságát illetően. Személyes tekintélyének bizonyítéka volt, hogy 2014 és 2017 között az MTA Doktori Tanácsa elnökévé választották.

Kiemelkedő tudományos és oktatói tevékenységét 1991-ben Apáczai Csere János-, 1992-ben Akadémiai, 2003-ban a Szent-Györgyi Albert-, 2012-ben pedig a Széchenyi-díjjal honorálták. 2004-ben megkapta a Magyar Köztársaság Érdemrend lovagkeresztjét.

A tudományos igényességéről ismert Zalai Ernő a magánérintkezésben nyílt, bölcs, megértő, segítőkész, kitűnő debattőr, jó humorú ember volt. Hiányozni fog.

Szerzői útmutató

Folyóiratunkban a tanulmányok átlagos hossza 1 szerzői ív (40 000 leütés szóközzel), etől ± 50 százaléknál nagyobb mértékben lehetőleg ne térjenek el. (A cikk méretét a Word for Windows programokban a Fáj/Adatlap/Statistika mezőben lehet ellenőrizni.) A könyvismertetések, konferenciabeszámolók és a körkérdésekre adott válaszok ennél rövidebbek lehetnek. A címhez tartozó csillagos lábjegyzet tartalmazza a tanulmány elkészítésével kapcsolatos információkat és a köszönetnyilvánításokat. Itt szerepeltetjük azt, hogy a cikk első változata mikor érkezett be a szerkesztőségbe, és a cikk DOI-számát. Utána következik a szerző foglalkozása, beosztása, munkahelye és e-mail-címe.

A cikkek elé 10-15 soros, mintegy 1000 karakter terjedelmű, egyes szám harmadik személyben megfogalmazott absztraktot kérünk magyarul és angolul, az utóbbihoz a cikk címét is angolul. Az absztrakt célja az olvasó figyelmének felhívása az írásra. Az internetes keresők ennek alapján pozicionálják a tanulmányt, ami kiemelkedő fontosságú a hazai és nemzetközi láthatóság, illetve a jövőbeli hivatkozások szempontjából. Ennek fényében célszerű röviden összefoglalni a cikk témáját és célját, elhelyezni az írást a hazai és a nemzetközi szakirodalomban és felvillantani egy vagy két következtetést, utalva azok újdonság jellegére. Az absztrakt után kérjük megjelölni a tanulmányhoz kapcsolódó, a láthatóság szempontjából szintén fontos kulcsszavakat és JEL-kódokat; az utóbbiakat az alábbi internetcímről kell kikeresni: <https://www.aeaweb.org/jel/guide/jel.php>

Javasoljuk, hogy a bevezetésben határozzák meg a tanulmány témáját, aktualitását (milyen problémát vizsgál és az miért időszerű), célját, vezérfonalát, műfaját, elméleti hátterét, az alkalmazott kutatási módszert és adott esetben a kutatási kérdéseket, illetve hipotéziseket. Célszerű elhelyezni a témát a hazai és a nemzetközi szakirodalomban, kitérve arra, hogy az írás milyen kutatási részt – ha van ilyen – kíván betölteni. Utaljanak arra, hogy milyen újdonságértéke van a cikknek az eddigi hazai és nemzetközi szakirodalmi megközelítésekhez képest. Az összefoglalás kevésbé tartalmi, inkább szintetizáló jellegű legyen, amelyben kiemelik a tanulmány új és újszerű megállapításait és következtetéseit, és megemlítik a lehetséges további kutatási irányokat. A melléklet (táblázatok, ábrák stb.) terjedelme ne haladja meg a főszöveg hosszának 10 százalékát.

A tanulmány végén 'Hivatkozások' alcím alatt alfabetikus sorrendben, sorszámozás nélkül szerepel az irodalomjegyzék, amely csak olyan forrásokat tartalmazhat, amelyekre a szerző hivatkozott a tanulmányban. A hivatkozásokat a szerkesztőség által mérvadónak tekintett és a közgazdasági publikációk körében is elterjedt American Psychological Association (APA) legfrissebb, hetedik kiadású hivatkozási stílusa alapján kell elkészíteni az alábbi táblázatban foglaltak szerint. További részletek ezen a linken találhatóak: <https://pitt.libguides.com/citationhelp/apa7>

Példák hivatkozásokra az APA 7. kiadása alapján

A publikáció típusa	A hivatkozás formája a szövegben	A hivatkozás formája a bibliográfiában (a 'Hivatkozások' alcím alatti részben)
Könyv	(Sapolsky, 2017)	Sapolsky, R. M. (2017). <i>Behave: The biology of humans at our best and worst</i> . Penguin Books, New York.
Könyvfejezet szerkesztett könyvben	(Dillard, 2020)	Dillard, J. P. (2020). Currents in the study of persuasion. In M. B. Oliver, A. A. Raney, & J. Bryant (Eds.), <i>Media effects: Advances in theory and research</i> (4th ed., pp. 115–129). Routledge.
Nyomtatott folyóiratban megjelent cikk	(Weinstein, 2009)	Weinstein, J. (2009). "The market in Plato's Republic." <i>Classical Philology</i> , 104(4), 439–458.
Elektronikus folyóiratban megjelent cikk	(Grady et al., 2019)	Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. <i>Psychology of Popular Media Culture</i> , 8(3), 207–217. https://doi.org/10.1037/ppm0000185
Webes felület	(Bologna, 2019)	Bologna, C. (2019). Why some people with anxiety love watching horror movies. HuffPost, October 31. https://www.huffpost.com/entry/anxiety-love-watching-horror-movies_1_5d277587e4b02a5a5d57b59e

Forrás: <https://pitt.libguides.com/citationhelp/apa7>

A láthatóság szempontjából fontos a hivatkozott források minősége. Lehetőség szerint tudományos igényű, színvonalas forrásmunkákra hivatkozzanak. Ahol van ilyen, ott az egyes szakirodalmi források után közöljék a hivatkozott mű CrossRef-nél regisztrált DOI-azonosítóját, ami javítja a cikk láthatóságát, hozzájárul a nagyobb idézettséghez és megkönnyíti az adott és kapott hivatkozások összesámlálását. A DOI-számot többek között a <https://search.crossref.org/> honlapon lehet megkeresni.

Szó szerinti, idézőjeles hivatkozás esetén, illetve akkor, ha konkrét, pontosan azonosítható gondolatot emel át a szerző nem szó szerint, a szövegközi hivatkozásban az évszámot ki kell egészíteni a vonatkozó oldal, oldalak vagy intervallum megjelölésével, például (Weinstein, 2009:442). Szövegközi hivatkozásban két szerző esetén használjon & jelet a két név között (Fiebiger & Lavoie, 2020), kettőnél több szerző esetén az első szerző neve után et al. jelölés irandó (Colciago et al., 2018). A bibliográfiában több szerző esetén az utolsó név előtt & használandó [Ábel I., Lóga M., Nagy Gy. & Vadkerti Á. (2019)]. Ha egy hivatkozott szerzőnek több bibliográfiai tétele van ugyanabban az évben, akkor ezeket 2018a, 2018b stb. módon kell megkülönböztetni. A hivatkozások szerkesztéséhez használható a Mendeley (https://www.mendeley.com/?interaction_required=true), illetve a Zotero (<https://www.zotero.org/>) hivatkozáskézelő rendszer. A lábjegyzetek a főszöveget egészítik ki, kérjük számukat lehetőség szerint minimálisra csökkenteni.

A cikkeket Word for Windows formátumban kérjük Times New Roman betűtípussal, 12 pontos betűmérettel, 2,5-ös margóval és 1,5-ös sortávolsággal. Szavak vagy szövegrészek kiemeléséhez dőlt szedés használható, aláhúzás és félkövér betű nem. A megjegyzéseket kérjük lábjegyzetbe tenni. A bekezdések első sorában ne alkalmazzanak behúzást. A többszerzős kéziratok esetében kérjük a szerzőinket, hogy ügyeljenek a szöveg gondolati és stiláris egységességére.

A táblázatok és az ábrák tartalma legyen a főszöveg ismerete nélkül is értelmezhető. Minden ábrához és táblázathoz címet kérünk, amit az ábra, illetve a táblázat felett kérünk elhelyezni. A megjegyzéseket és az adatok forrását közvetlenül a táblázatok, illetve az ábrák alatt tüntessék fel. Az ábrák és a táblázatok sorszáma a címek fölött jelenjen meg. Kérjük, hogy az ábrákat és a táblázatokat folyamatosan számozzák, azaz a sorszámozás az új alfejezetekben és alpontokban ne kezdődjön újra. Az ábrák és táblázatok a szövegközbe, a szándékozott helyükre kerüljenek a kéziratokban. Tüntessék fel a táblázatokban szereplő mennyiségi értékek mértékegységét. Az ábrákhoz háttérfájl (lehetőleg Excelben) kérünk mellékelni. A képfarmátumban (jpg, gif, png) leadott ábrák nem szerkeszthetők. Az ábrák jó minősége érdekében a képek felbontása legalább 300 dpi legyen. A képleteket a jobb oldalon, zárójelben, folyamatosan kérjük számozni, elkerülve az egyes alfejezetekben történő újrászámozást.

Szerzőinket arra kérjük, hogy csak olyan kéziratot küldjenek, amelyet más szerkesztőségnek nem nyújtottak be, illetve az elbírálás idején nem nyújtanak be publikálásra. A Külgazdaság szerkesztői csak szakmai és nyelvi szempontból igényes kéziratokat küldenek bírálatra. A cikktervezetet anonim lektorok értékelik. További részletek a kulgzadasag.hu honlapon 'A lap bemutatása' menüpontban.

A cikkeket a kulgzadasag@kopint-tarki.hu e-mail címen kérjük eljuttatni a szerkesztőségbe. A Külgazdaság szerkesztősége nem kér és nem fogad el pénzt a benyújtott kéziratok feldolgozásáért és szerkesztéséért.

Köszönettel:

A Külgazdaság szerkesztősége

1112 Bp., Budaörsi út 45.

Tel.: +36 1 309–2642, +36 1 309–2695

E-mail: kulgzadasag@kopint-tarki.hu